

BİLGİNİN GÖRSEL HALE GETİRİLMESİNDE İLLÜSTRASYON VE BASKI RESMİN ROLÜ

• Sanatta Yeterlik Öğrencisi Emre İNAN* • Prof. Dr. Yaşar USLU**

ÖZET

Bu araştırma, bilginin görselleştirilmesi sürecinde illüstrasyonun işlevini ve baskı resmin çoğaltım yoluyla bilgi aktarımına sağladığı katkıları ele almaktadır. İllüstrasyon, bilgiyi daha anlaşılır hale getirerek bireyin konuya hızlı bir şekilde adapte olmasını sağlarken, baskı resim bu bilginin yaygınlaştırılmasında önemli bir araç olarak öne çıkmaktadır. Çalışma, illüstrasyonun belirli disiplinlerdeki kullanım alanlarını ve karakteristik özelliklerini inceleyerek, baskı resmin bilginin görselleştirilmesi sürecindeki rolünü değerlendirmektedir. İllüstrasyon ve baskı resim, farklı bilim dallarıyla ilişki içinde olan ve disiplinlerarası bir bağlamda değerlendirilebilen alanlardır. Bu doğrultuda, illüstrasyonun ilgili olduğu bilim dalının karakteristik özelliklerini içermesi, anlam ve içerik bakımından taşıdığı niteliği belirlemede önemli bir faktördür. Bilimsel bilginin görselleştirilmesi ve yorumlanması, baskı resmin sunduğu çoğaltım imkânlarıyla birlikte, bilginin daha geniş kitlelere ulaştırılmasını sağlamakta ve anlaşılabilirliğini artırmaktadır. Bu bağlamda çalışma, illüstrasyonun bilgi aktarımındaki işlevi ile baskı resmin bu sürece sunduğu katkıları ele alarak, iki alanın etkileşimli yapısını ortaya koymaktadır. İllüstrasyonun, grafik tasarım ürünleri olan dergi, kitap ve afiş gibi çoğaltım süreçlerinden nasıl ayrıldığı ve baskı resmin sunduğu ayırt edici özellikler tartışılmaktadır. Çalışma, illüstrasyon ve baskı resmin, sanat ve tasarım disiplinleriyle kesişen bir noktada, bilginin görsel iletişimini güçlendiren önemli araçlar olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bilgi, Görsel bilgi, İllüstrasyon, Baskı resim.

* Anadolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Baskı Sanatları Anasanat Dalı, emreinan@anadolu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0592-2664

** Anadolu Üniversitesi, Grafik Sanatlar Bölümü, yasar_uslu@anadolu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0787-7150

THE ROLE OF ILLUSTRATION AND PRINTMAKING IN VISUALIZING INFORMATION

• Proficiency in Arts Student Emre İNAN* • Prof. Dr. Yaşar USLU**

ABSTRACT

This research examines the function of illustration in the process of visualizing knowledge and the contribution of printmaking to the transfer of knowledge through reproduction. While illustration makes information more comprehensible and enables individuals to quickly adapt to the subject, printmaking stands out as an important tool in the spread of this information. By analyzing the uses and characteristics of illustration in specific disciplines, the study evaluates the role of printmaking in the process of visualizing information. Illustration and printmaking are fields that are related to different disciplines and can be evaluated in an interdisciplinary context. In this respect, the extent to which an illustration reflects the characteristic features of its related scientific discipline is crucial in determining its quality regarding meaning and content. The visualization and interpretation of scientific knowledge, together with the reproduction possibilities offered by printmaking, enables the information to reach a wider audience and increases its comprehensibility. In this context, the study reveals the interactive structure of the two fields by addressing the function of illustration in conveying information and the contributions of printmaking to this process. It discusses how illustration differs from the reproduction processes of graphic design products such as magazines, books and posters and the distinctive features offered by printmaking. The study reveals that illustration and printmaking are important tools that strengthen the visual communication of information at the intersection of art and design disciplines.

Keywords: Information, Visual information, Illustration, Printmaking.

* Anadolu University, Graduate School, Printmaking Department, emreinan@anadolu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0592-2664

** Anadolu University, Graphic Arts Department, yasar_uslu@anadolu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0787-7150

1. GİRİŞ

Sanat tarihi boyunca görsel ifade, bilginin aktarımı ve anlamlandırılması açısından temel araçlardan biri olmuştur. İnsanlığın ilksel mağara resimlerinden günümüzün dijital illüstrasyonlarına kadar uzanan bu süreçte, görsel sanatlar farklı teknikler ve medyumlar aracılığıyla bilginin somutlaştırılmasına katkıda bulunmuştur. Bilginin görselleştirilmesi, soyut kavramların somut hale getirilmesi ve bilgiye sistematik bir yapı kazandırılması süreci olarak değerlendirilebilir. Bu bağlamda, illüstrasyon ve baskı resim, bilginin organize edilmesi, temsil edilmesi ve çoğaltılarak kitlesel erişimi artırma açısından önemli işlevler üstlenmektedir.

İllüstrasyon, bilginin kavramsal ve görsel organizasyonunu sağlayan, yorumlayıcı ve betimleyici yönüyle işlev gören bir görsel temsil biçimidir. Resim, heykel ya da sinema gibi diğer görsel sanat biçimleri anlatısal ve estetik yönleriyle bilgi aktarımında rol oynasa da illüstrasyon, özellikle metne bağımlı bir görselleştirme yöntemi olarak sistematik ve açıklayıcı bir niteliğe sahiptir (Kress & Van Leeuwen, 2006). Bilginin daha anlaşılır hâle getirilmesi, kavramsal yapıların görsel biçimde düzenlenmesi ve öğrenme süreçlerinde pedagojik bir araç olarak kullanılması amacıyla illüstrasyon; bilimsel, teknik ve eğitsel alanlarda yaygın ve işlevsel bir uygulama alanına sahiptir (Lester, 2013).

Baskı resim ise illüstrasyonun çoğaltılabilirliğini ve sistematik bir biçimde yayılımını sağlayan temel araçlardan biri olarak öne çıkmaktadır. Baskı tekniklerinin sunduğu tekrar üretim imkânı, bilginin kamusal alanda görünürlüğünü artırmayı sağlarken, standartlaştırılmış bir görsel iletişim biçimi oluşturmaya da olanak tanımaktadır. Özellikle 15. yüzyılda matbaanın icadıyla birlikte baskı resim, bilginin görselleştirilmesini sistematik hale getirmiş ve bilimsel, eğitsel ve teknik içeriklerin farklı coğrafyalara yayılmasını hızlandırmıştır (Eisenstein, 1980).

Bu bağlamda, bilginin görsel hale getirilmesi sürecinde illüstrasyon ve baskı resmin işlevsel rolleri tarihsel ve teknik çerçevede ele alınmalıdır. Bu makale, illüstrasyon ve baskı resmin enformatik bağlamda bilginin düzenlenmesi, görselleştirilmesi ve yaygınlaştırılması süreçlerine katkılarını incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, bu iki disiplinin bilgi aktarımı açısından sunduğu avantajlar, teknik olanaklar ve çoğaltım süreçleri, tarihsel ve teknik perspektiften ele alınarak kapsamlı bir değerlendirme sunulacaktır.

2. YÖNTEM

Bu makale, illüstrasyon ve baskı resmin bilginin görsel hale getirilmesindeki tarihsel, estetik ve işlevsel rollerini incelemek amacıyla nitel araştırma yöntemi çerçevesinde

tasarlanmıştır. Çalışma sürecinde elde edilen veriler, betimsel analiz ve içerik analizi yöntemleri kullanılarak değerlendirilmiştir. Betimsel analiz, illüstrasyon ve baskı resmin bilgi aktarımındaki işlevlerini teknik, estetik ve sanatsal açılardan ele alarak sistematik bir çerçeve sunarken; içerik analizi, bu disiplinlerin tarihsel süreç içerisindeki dönüşümlerini, farklı medya ve tekniklerle etkileşimlerini ve bilginin görselleştirilmesine katkılarını anlamaya yönelik derinlemesine bir inceleme sağlamıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2022: 69).

Araştırmada, illüstrasyonun ve baskı resmin bilgi aktarımındaki rolü, tarihsel süreç bağlamında değerlendirilerek çeşitli dönemlerde kullanılan tekniklerin ve yöntemlerin bilginin görselleştirilmesine nasıl katkı sunduğu analiz edilmiştir. Bu bağlamda, sanat eserleri ve basılı materyaller teknik, estetik ve kavramsal yönleriyle incelenmiş; illüstrasyon ve baskı resmin grafik tasarım ürünleriyle ilişkisi ve farklılaşan yönleri, görselleştirmenin anlatı süreçlerine etkisi açısından ele alınmıştır. Betimsel analiz yöntemi ile baskı resim ve illüstrasyonun tarih boyunca bilgi aktarımındaki kullanım biçimleri ve estetik değerleri sistematik bir şekilde değerlendirilmiş, sanatçılar tarafından nasıl kullanıldıkları ve değişen teknik olanaklarla nasıl çeşitlendiği üzerine kapsamlı bir inceleme gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca, içerik analizi yöntemi kullanılarak, illüstrasyon ve baskı resmin bilgi aktarımındaki işlevsel rolü, farklı medya ortamlarında ve tarihsel bağlamlarda nasıl şekillendiği açısından ele alınmıştır. Bu analiz sürecinde özellikle baskı resmin çoğaltılabilirliği ile illüstrasyonun anlatı gücü arasındaki dinamik ilişki, sanatsal üretimde bilgi aktarımına sağladıkları olanaklar ve illüstrasyonun baskı teknikleriyle etkileşimi gibi temalar üzerinde durulmuştur. Belirli dönemlerden seçilen eserler, içerik analizi çerçevesinde karşılaştırmalı olarak incelenmiş, baskı resmin ve illüstrasyonun tarihsel süreç içindeki değişimi sistematik olarak belirlenmiş ve yorumlanmıştır (Berg & Lune, 2019).

Veri toplama sürecinde, sanat tarihi ve görsel kültür üzerine akademik kaynaklar, sergi katalogları, sanatçı söyleşileri, basılı ve dijital illüstrasyon örnekleri ile baskı resim teknikleri üzerine yazılmış teorik metinler incelenmiştir. Bunun yanı sıra, belirli dönemlerden seçilen kitap illüstrasyonları, bilimsel illüstrasyonlar, afişler ve dergi kapakları, bilginin görselleştirilmesinde illüstrasyon ve baskı resmin farklı kullanım biçimlerini ortaya koymak amacıyla incelenmiş ve sanat tarihsel bağlamlarıyla birlikte analiz edilmiştir.

Son olarak, araştırmanın geçerliliğini ve akademik nesnelliğini sağlamak adına, seçilen yöntemlerin uygulanış süreci ayrıntılı bir biçimde açıklanmış ve verilerin sistematik bir şekilde toplanmasına ve değerlendirilmesine özen gösterilmiştir. Bu doğrultuda, illüstrasyon ve baskı resmin bilgi aktarımındaki yeri, tarihsel bağlamda ve çağdaş sanat

perspektifinde çok yönlü bir analizle ele alınarak kapsamlı bir değerlendirme sunulmuştur.

3. BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular, illüstrasyon ve baskıresmin bilginin görselleştirilmesindeki işlevine dair çok katmanlı bir yapıyı ortaya koymaktadır. Illüstrasyonun, bilginin kavramsal olarak düzenlenmesini ve pedagojik bağlamda aktarımını mümkün kılan bir enformatik araç olduğu; özellikle bilimsel, teknik ve eğitsel içeriklerde soyut kavramları somutlaştırarak bilgiye erişimi kolaylaştırdığı belirlenmiştir. Bu yönüyle illüstrasyon yalnızca estetik bir üretim biçimi değil, aynı zamanda sistematik bilgi aktarımının görsel aracıdır. İncelenen basılı ve dijital materyaller doğrultusunda, baskıresmin illüstrasyonun çoğaltılabilirliğini artırarak daha geniş kitlelere ulaşmasını sağladığı, matbaanın icadıyla birlikte metin ve görsel birlikteliğinin bilginin standardizasyonunu ve dolaşımını hızlandırdığı saptanmıştır. Kitap illüstrasyonları, bilimsel görseller, afiş tasarımları ve dergi içerikleri gibi uygulama örnekleri, baskı tekniklerinin bu süreçte belirleyici bir rol üstlendiğini göstermektedir. Ayrıca içerik analizleri, illüstrasyon ile baskıresim arasındaki ilişkinin kullanılan teknik ve medyaya bağlı olarak çeşitlilik gösterdiğini ortaya koymaktadır; bilimsel illüstrasyonlarda kesinlik ve detay ön plandayken, grafik tasarıma dayalı illüstrasyonlarda anlatımsal ve soyut unsurlar baskındır. 19. yüzyılda litografi gibi baskı tekniklerinin gelişmesiyle birlikte illüstrasyonlar daha karmaşık ve katmanlı yapılar kazanmış; haritalar, kitaplar ve dergiler gibi platformlarda bilginin estetik ve işlevsel olarak zenginleşmesine olanak tanımıştır. Dijitalleşmeyle birlikte ise baskıresim ve illüstrasyon, bilginin görsel temsiline yönelik işlevlerini daha dinamik, etkileşimli ve erişilebilir formatlara taşımıştır. Dijital illüstrasyon tekniklerinin baskı süreçleriyle entegrasyonu, veri görselleştirme, infografik tasarımlar ve bilimsel temsiller gibi yeni anlatım biçimlerinin oluşumuna zemin hazırlarken; baskıresmin geleneksel tanımı da dijital medya üzerinden çoğaltım ve yayılım sağlayan esnek bir yapıya evrilmiştir. Tüm bu bulgular, illüstrasyonun bilginin kavramsal düzeyde yapılandırılmasında, baskıresmin ise bu bilginin teknik olarak çoğaltılarak farklı kitlelere ulaştırılmasında birbirini tamamlayan temel araçlar olarak işlev gördüğünü ortaya koymaktadır.

4. GÖRSEL BİLGİNİN YAYILIMI

Bilginin görsel hale getirilmesi, soyut kavramların ve karmaşık verilerin somut, sistematik ve anlaşılır bir forma dönüştürülmesini sağlayan bir süreçtir. Bu süreç, bireyin görsel algısını temel alarak öğrenme ve anlamlandırma mekanizmalarını destekler.

Görselleştirme, bilgiyi yapılandırılmış bir forma sokarak bireyler ve topluluklar için erişilebilir ve etkili bir iletişim aracı sunar (Tufte, 1990). Rönesans döneminde bilimsel illüstrasyonların öncülüğünde gelişen bu yaklaşım, günümüzde bilgi grafikleri, haritalar ve görsel sanat eserleriyle çeşitlenerek disiplinlerarası bir işlev kazanmıştır. Bilginin görsel hale getirilmesi sürecinde açıklık, doğruluk ve estetik uyum temel ilkeler arasında yer almaktadır (Cairo, 2016). Bu ilkeler, izleyicinin bilgiyi yalnızca anlamasını değil, aynı zamanda içselleştirerek yorumlamasını kolaylaştırmaktadır. Bilginin sistematik görselleştirilmesi, hızlı ve etkili bir bilgi aktarımı sağlarken, içeriklerin iletişim ağları içinde dolaşıma sokmaktadır (Lankow vd., 2012: 12).

Görselleştirme süreci, yalnızca bilginin daha anlaşılır hale gelmesini sağlamakla kalmaz, aynı zamanda onun farklı bağlamlarda yeniden yorumlanmasına da zemin hazırlar. Tufte (1990), etkili bir görselleştirmenin temel amacının karmaşıklığı sadeleştirmek olduğunu vurgulamaktadır. Ancak bu sadeleştirme sürecinin, verilerin doğruluğunu veya bütünlüğünü bozmayacak şekilde gerçekleştirilmesi gerektiğine dikkat çekmektedir. Ona göre, görsel bilginin sunumu yalnızca estetik bir tercih değil, aynı zamanda etik bir sorumluluk taşımaktadır. Verilerin çarpıtılmadan ve yanıltıcı olmadan aktarılması, izleyicinin doğru çıkarımlar yapmasını sağlamak açısından kritik bir öneme sahiptir.

Görsel 1. O' Galop, "Now is the time to drink!!!" 1988, Dijital İllüstrasyon. 1,500 × 2,015. (File: Michelin Poster, t.y.).

Sanat disiplinleri içinde baskı resim ve illüstrasyon, bilginin görsel hale getirilmesinde yalnızca estetik bir derinlik kazandırmakla kalmaz, aynı zamanda bilginin daha yaygın hale gelmesini sağlayan işlevsel bir yapı sunar. Baskı resim, teknik olanakları ve çoğaltılabilirliğiyle bilgiyi fiziksel sınırların ötesine taşıırken, illüstrasyon yaratıcı ve özgün

görsel dil aracılığıyla izleyiciyle daha doğrudan bir bağ kurar. Asıl amacı bir fikri daha etkili ve verimli açıklamak, aydınlatmak olan illüstrasyon yalnızca bilginin görsel temsili değil, aynı zamanda soyut kavramların somutlaştırılması ve karmaşık bilgilerin sadeleştirilerek aktarılmasını sağlayan bir iletişim biçimidir. Bu iki disiplin, görsel bilginin anlaşılabilirliğini artıran, iletişimdeki engelleri ortadan kaldıran ve estetik kaygılarla işlevsellik arasında bir denge kuran araçlar olarak sanat tarihinde merkezi bir rol oynamaktadır. “Baskı resim, kolay taşınabilirliği, kitlelere daha hızlı yayılmasında ve güçlü iletişim kurmasında etkili olmuştur” (Ateş, 2015). Aynı zamanda çoğaltılabilir yapısıyla bilginin alımlayıcıya ulaşmasını sağlarken, illüstrasyon bilgiye yaratıcı bir dil kazandırır. Cairo (2016), görsel temsilin başarılı olabilmesi için estetik kaygıların işlevsellikle dengelenmesi gerektiğini vurgular ve bu iki unsuru bir araya getirmenin hem teknik hem de sanatsal beceri gerektirdiğine işaret eder. Örneğin, bilimsel illüstrasyonlar, karmaşık biyolojik yapıları veya astronomik olayları anlaşılır bir şekilde sunarken, baskı resim teknikleri bu bilginin çoklu kopyalarının üretilmesini ve yayılmasını mümkün kılar (Görsel 2).

Görsel 2. Edwin Smith, *Papirüsler Bitki İllüstrasyon*, M.Ö. 1700. (Eski Mısır'da Papirüsler, t.y.).

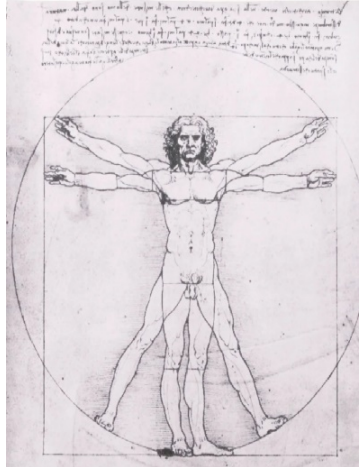
Baskı resim ve illüstrasyon, bilginin görsel hale getirilmesi sürecinde hem estetik hem de işlevsel yönleriyle öne çıkan iki temel disiplindir. Baskı resim, çoğaltılabilirliği ve teknik çeşitliliği sayesinde bilgiyi farklı sosyal gruplardaki kitlelere ulaştırırken, illüstrasyon, özgün görsel dili aracılığıyla bilginin anlaşılmasını ve sistematik bir çerçevede sunulmasını sağlar. Özellikle bilimsel, eğitsel ve teknik içeriklerin aktarımında illüstrasyon, bilgiyi somutlaştıran ve organize eden bir görselleştirme yöntemi olarak işlev görür (Kress & Van Leeuwen, 2006). Baskı resim ise bu bilginin standartlaştırılmış ve çoğaltılmış bir biçimde yayılmasını sağlayarak, bilginin fiziksel sınırları aşmasına olanak tanır (Eisenstein, 1980).

Tarihsel süreç içinde kâğıdın icadı ve matbaanın gelişimi, baskı resim ve illüstrasyonun bilgi aktarımındaki rolünü önemli ölçüde dönüştürmüştür. Esmer (2014), kâğıdın yalnızca sanatsal üretim için değil, düşünsel bilgi birikiminin yayılması açısından da kritik bir araç olduğunu belirtir. 15. yüzyılda matbaanın icadı, baskı tekniklerini yaygınlaştırarak bilginin belirli çevrelerle sınırlı kalmadan geniş topluluklara ulaşmasını sağlamıştır (Eisenstein, 1980). Günümüzde ise dijital teknolojilerin gelişimi, geleneksel baskı teknikleri ile çağdaş üretim biçimlerini bir araya getirerek bilgi aktarımında yeni olanaklar sunmaktadır. Sayısal görselleştirme, tarama ve dijital baskı yöntemleri, illüstrasyon ve baskıresim pratiğini yalnızca estetik bir ifade biçimi olmaktan çıkarıp çok katmanlı bir iletişim aracına dönüştürmüştür. Özellikle dijital ortamda üretilen görsellerin kolayca çoğaltılabilir ve dağıtılabilir olması, bu tekniklerin matbaanın başlattığı demokratikleşme sürecini günümüzde daha da derinleştirdiğini göstermektedir. Bununla birlikte, sanatçılar geleneksel yöntemlerle dijital teknolojileri bir araya getirerek hem el işçiliğini hem de dijital estetikleri aynı düzlemde buluşturmakta; böylece hem geçmişin teknik mirasına sahip çıkmakta hem de çağın gereksinimlerine yanıt veren hibrit üretim modelleri geliştirmektedir.

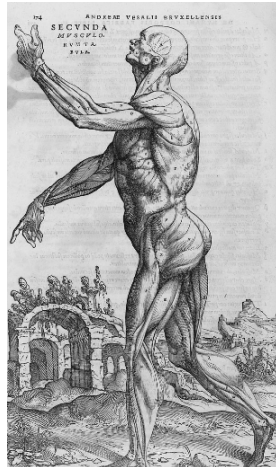
İllüstrasyon, tarihsel süreç içerisinde toplumsal ve bilimsel gereksinimlere bağlı olarak hem biçimsel hem de işlevsel dönüşümler geçirmiştir. Özellikle Rönesans döneminde bilimsel illüstrasyonların sistematik bir yapıya kavuşması, bilginin görsel olarak sunulmasını daha düzenli ve anlaşılır hale getirmiştir. Bu gelişme, özellikle doğa bilimleri ve anatomi gibi alanlarda görselleştirmenin bilimsel bilgi üretimi ve aktarımı açısından vazgeçilmez bir araç haline gelmesine zemin hazırlamıştır (Ford, 1992). Görsel temsili epistemolojik bir araç olarak işlev kazandığı bu süreçte, illüstrasyon yalnızca estetik bir öge olmaktan çıkmış; bilimsel doğruluğu ve iletişimi destekleyen bir yöntem olarak önem kazanmıştır (Kemp, 2000). Leonardo da Vinci ve Andreas Vesalius gibi figürler, detaylı illüstrasyonlarıyla bilimsel bilginin aktarımına önemli katkılar sunmuş, sanat ile bilim arasındaki görsel temsiliyet ilişkisini güçlendirmiştir (Kemp, 2010). Vesalius'un *De Humani Corporis Fabrica* adlı eseri, anatomik bilginin illüstrasyon yoluyla nasıl sistematik hale getirildiğine dair önemli bir örnek oluştururken Da Vinci'nin anatomi çizimleri, bilimsel doğruluk ile sanatsal anlatımın birleşimini ortaya koymuştur (Grafton, 1995).

Bu çerçevede, baskıresim ve illüstrasyon, bilginin organizasyonu ve görselleştirilmesi süreçlerinde birbirini tamamlayan ve disiplinler arası bir işlev gören araçlar olarak değerlendirilmelidir. Matbaanın gelişimiyle birlikte baskıresim ve illüstrasyon, bilginin yalnızca aktarılması değil, aynı zamanda düzenlenmesi, görsel olarak yapılandırılması ve estetik bir biçimde sunulması açısından da merkezi bir rol üstlenmiştir. Bu disiplinler, metinsel verilerin desteklenmesini sağlayarak özellikle bilimsel, kültürel ve eğitsel

alanlarda bilginin daha geniş kitlelere ulaşmasını kolaylaştırmıştır. Baskı teknikleri aracılığıyla çoğaltılabilen illüstrasyonlar, karmaşık kavramların görsel açıklamalarla desteklenmesine olanak tanımış; bu da bilgiye erişimin hem demokratikleşmesini hem de sistematikleşmesini beraberinde getirmiştir (Ivins, 1953). Dolayısıyla, matbaa teknolojinin sunduğu üretim ve çoğaltma kapasitesi, görsel iletişim biçimlerinin epistemolojik değerini artırarak, görselliği bilginin yapıtaşlarından biri haline getirmiştir (Eisenstein, 1980).

Görsel 3. Leonardo da Vinci “Vitruvian Man” 1490. (*The Vitruvian Man*, t.y.).

Görsel 4. Andreas Vesalius, “Muscle Man” 1543 (*De humani corporis fabrica*, t.y.).

Rönesans dönemi, bilginin görsel hale getirilmesinde illüstrasyon ve baskı resmin işlevselliğinin arttığı kritik bir evre olmuştur. Bilimsel illüstrasyonlar, bilginin sistematik olarak görselleştirilmesine olanak tanırken, baskı resim teknikleri bu bilgiyi daha geniş

kitlelere ulaştırarak yayılımını hızlandırmıştır. Özellikle ahşap baskı (woodcut) ve gravür teknikleri, bilimsel illüstrasyonların çoğaltılmasını sağlayarak, bilginin yalnızca el yazmalarıyla sınırlı kalmayıp toplumun farklı kesimlerine ulaşmasına imkân tanımıştır (Eisenstein, 1980). Ahşap baskı tekniği, resmin ağaç blokları üzerine oyulması esasına dayanır; bu yöntemde, yüzeyde bırakılan çıkıntılı alanlar mürekkep alarak baskı yüzeyine aktarılırken, oyulan kısımlar boşta kalır. Yüksek baskı (relief printing) yöntemine dayalı bu teknik, hem dayanıklı malzemesi hem de seri üretime uygunluğu nedeniyle erken dönem kitap baskılarında ve bilimsel illüstrasyonların çoğaltılmasında yoğun olarak kullanılmıştır. Ayrıca, detayların net biçimde ayırt edilebilmesi ve çizimlerin tipografik metinle aynı düzlemde basılabilmesi, ahşap baskının kitap üretim süreçlerinde uzun süre tercih edilmesine olanak tanımıştır (Ivins, 1953). Bu dönemde, Albrecht Dürer gibi sanatçılar, bilimsel doğruluğa sahip illüstrasyonları sanatsal detaylarla bütünleştirerek bilgi görselleştirmede yeni bir anlayış geliştirmiştir. Dürer'in anatomi ve doğa gözlemlerine dayanan gravürleri, bilimsel bilginin estetikle nasıl birleştirilebileceğini gösterirken, bu görsellerin ağaç baskı yoluyla çoğaltılması, bilginin geniş coğrafyalara yayılmasını hızlandırmıştır (Bartrum, 2002).

Görsel 5. Andreas Vesalius “De Humani Corporis Fabrica (Yedi Kitapta İnsan Vücudunun Dokusu)” 1543, Ağaç baskı. (De humani corporis fabrica, t.y.).

Baskı resim, illüstrasyonun bilimsel ve entelektüel çevrelerde yaygınlaşmasını sağlayan bir araç olarak işlev görmüştür. Andreas Vesalius'un *De Humani Corporis Fabrica* adlı eseri, anatomik bilginin görselleştirilmesi sürecinde illüstrasyon ve baskı resmin nasıl birbirini tamamladığını gösteren önemli bir örnektir (Ivins, 1953). Bu süreçte, bilginin yalnızca seçkin bir azınlığın erişiminde kalmaması, geniş halk kitlelerine ulaşması hedeflenmiştir. Matbaanın icadı, bu idealin gerçekleşmesini hızlandırarak baskı resim ve

illüstrasyonun entelektüel üretim içindeki rolünü daha da güçlendirmiştir (Eisenstein, 1980).

Rönesans ile şekillenen bu dönüşüm, bilimsel ve sanatsal bilginin görselleştirilmesini daha sistematik hale getirerek, bilgi aktarım süreçlerine yeni bir boyut kazandırmıştır. Bu bağlamda, William Blake gibi sanatçılar, illüstrasyon ve baskı resim tekniklerini metinsel ve görsel anlatıyı birleştiren bütüncül bir dil oluşturmak için kullanmıştır. Blake'in ürettiği özgün baskılar, illüstrasyonun yalnızca bir görselleştirme aracı değil, aynı zamanda sanatsal ve düşünsel bir ifade biçimi olarak da nasıl işlev görebileceğini ortaya koymaktadır.

Görsel 6. Albrecht Dürer, Gravür. "Salus Animesinde kullanılan dini sahneler", 1510. (Scene religiose usate in Salus Anime, t.y.).

William Blake, baskıresim ve illüstrasyonu yalnızca bir çoğaltma yöntemi olarak değil, sanatsal ve düşünsel bir ifade biçimi olarak ele almıştır. Sanat ile metni bütünleştiren özgün bir teknik olan "aydınlatılmış baskı" (illuminated printing) yöntemini geliştirerek, illüstrasyonu metnin tamamlayıcısı olmaktan çıkarıp anlatının ayrılmaz bir parçası haline getirmiştir (Eaves, 1996). Bu teknikte Blake, metin ve görselleri doğrudan bakır levha üzerine asidik bir sıvıyla yazarak oyma işlemini tersine çevirmiş; geleneksel gravürün derin kazıma tekniğinin aksine, yüzeyde asitle eritilen alanları kullanarak hem yazı hem de resmi aynı anda üretmiştir. Bu yöntem, görsel ve metinsel unsurların tipografik düzende değil, sanatçının tasarımına göre organik bir şekilde bütünleşmesine olanak tanımıştır. Böylece Blake'in eserleri hem biçimsel hem de içeriksel olarak bireysel yaratıcılığı vurgulayan özgün, el yapımı sanat nesneleri haline gelmiştir (Viscomi, 1993). Bakır

levhalara asitle oyma tekniğini uygulayarak hem görsel hem de metinsel unsurları aynı yüzey üzerinde işlemiş, ardından bu baskıları elle renklendirerek her bir eseri benzersiz kılmıştır.

Görsel 7. William Blake, “Masumiyet ve Tecrübe Şarkıları”, 1789. Turuncu-kahverengi mürekkeple basılmış, sulu boya ve kabuk altınla elle renklendirilmiş kabartma gravür baskı, 15.7 x 14.1 cm. (The Project Gutenberg eBook of Songs of Innocence and of Experience, 2021).

Blake’in bu yaklaşımı, baskı resmi endüstriyel çoğaltma yöntemlerinden farklı bir yöne evrilmiş, onu bireysel yaratıcılığın bir aracı haline getirmiştir (Viscomi, 1993). Özellikle *Masumiyet ve Tecrübe Şarkıları* adlı eserinde (Görsel 7), metin ve illüstrasyon arasındaki ilişki, görsel ve şiirsel anlatımı bütünleştirerek izleyiciye çok katmanlı bir deneyim sunmaktadır (Mitchell, 1978). Bu yöntem, Blake’in sanatsal sürecini doğrudan kontrol etmesine olanak tanımış ve eserlerine hem teknik hem de anlatısal bir bütünlük kazandırmıştır. Blake’in baskı resme yaklaşımı, yalnızca teknik bir ustalık değil, aynı zamanda sanatsal ve düşünsel yenilikçiliğin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Görsel ve metinsel unsurların birleşimiyle ortaya çıkan bu yöntem, baskı resmin yalnızca çoğaltma işlevini değil, aynı zamanda bireysel ifade ve sanatsal özgünlük açısından sunduğu olanakları da genişletmiştir.

4.1. İllüstrasyon Tekniğinin Kullanım Alanları Olarak Çoğaltılmasında Baskı resim

İllüstrasyon, bilginin açıklayıcı ve betimleyici bir görselleştirme yöntemi olarak sunulmasını sağlayan bir tekniktir. Görsel anlatımın bir formu olarak, olayları, kavramları ya da fikirleri doğrudan veya yorumlayarak aktaran bir ifade biçimidir (Tepecik, 2002:79). Resim ve illüstrasyon arasındaki temel fark, illüstrasyonun genellikle belirli bir anlatıya bağlı kalarak bilgi veya mesaj aktarma işlevi üstlenmesidir. Ancak bu ayrım, tarihsel

süreçte resmin de farklı dönemlerde belirli amaçlar doğrultusunda üretildiği gerçeğini göz ardı etmemelidir. Örneğin, Orta Çağ resimleri dini otoritelerin öğretisini yaymak için kullanılmış, 20. yüzyılda Guernica gibi eserler sanatçının özgün üslubunu korurken aynı zamanda politik ve toplumsal söylemler içeren birer iletişim aracı haline gelmiştir. Buna karşın illüstrasyon, doğası gereği metinsel veya anlatısal bir içeriği desteklemek üzere kurgulanmış bir görselleştirme biçimidir. Dolayısıyla resim sanatı içerisinde rastlantısal veya soyut yaklaşımlarla üretilen eserler kadar, belirli bir amacı olan resimlerin de varlığı göz önünde bulundurulmalı; illüstrasyonun ise temel olarak yönlendirici ve betimleyici bir işlev taşıdığı vurgulanmalıdır.

İllüstrasyonlar, kitap kapakları, iç sayfa tasarımları, dergi kapakları, afişler ve çeşitli grafik tasarım ürünleri gibi birçok farklı mecrada kullanılmaktadır. Baskıresim ise illüstrasyonun çoğaltılmasını sağlayarak, görsel bilginin daha geniş bir etki alanına yayılmasına aracılık etmektedir. Özellikle afiş tasarımında baskı tekniklerinin sunduğu çoğaltılabilirlik, bilginin etkili bir şekilde aktarılmasını mümkün kılmıştır. Afiş, toplumla doğrudan iletişim kurmayı hedefleyen bir görsel ifade aracı olarak, baskıresim teknikleriyle yakından ilişkilidir. 19. yüzyılda litografinin gelişimi, renkli baskının yaygınlaşmasını sağlayarak afiş tasarımlarının daha estetik ve dikkat çekici hale gelmesine katkıda bulunmuştur (Twyman, 1998). Bu dönemde, illüstrasyon afiş tasarımında metinsel içeriğin görselleştirilmesine katkıda bulunarak, mesajın daha hızlı ve etkili bir şekilde aktarılmasını sağlamıştır. Özellikle litografi ve serigrafi gibi baskı teknikleri, afiş tasarımında hem sanatsal hem de ticari amaçlara hizmet eden önemli araçlar haline gelmiştir (Paret, 2000).

4.2. Görsel Ürün Çoğaltmada Baskı Teknikleri

Baskı tekniğinin temelinde kalıpla metin veya resim çoğaltma yatmaktadır. Bir objeyi görsel olarak çoğaltma işinin temeli bugünkü özgün baskı tekniklerine çok benzemektedir. Özgün baskı teknikleri ile çoğaltmada genellikle elle hazırlanan kalıplarla yapılır. El ile hazır olan kalıba (Ahşap, metal, taş, ipek bez, muşamba/linol vb.) el ya da baskı makineleri yardımıyla basınç uygulayarak, seçilen yüzey üzerine (Kâğıt, karton, kumaş vb.) tek renk veya çoklu renkle çoğaltma gerçekleşir. Geçmişten beri yüksek baskı (linol baskı-ağaç baskı) gerek çukur baskı (gravür) ve gerekse düz baskı (Litografi-bugünkü benzer teknik ise ofset baskıdır) veya elek baskı (serigrafi/ipek baskı) matbaacılık tekniklerine dayalı bir sanat dalı olarak uzun süre kullanılmıştır. Baskı yöntemleri önceleri kilise emrinde çalışan zanaatçılar ve kuyumcular tarafından kullanılıyordu (Bacaksız, 2009;12). Uygulama yapan kişiye zanaatkâr, zanaatın yapıldığı kurumda matbaa olarak anılmaktadır. Özellikle çoklu baskılarda genelde litografi, serigrafi ve genel olarak estamp olarak anılmaktadır. Estamp; metal, tahta, muşamba ve benzeri bir şey üzerine

kazıldıktan sonra boyanarak kâğıda basılan resim olarak tanımlanmaktadır. Ofset baskı, düz baskı sisteminde baskıyı yapan kısımlar ve baskı yapmayan kısımlar aynı yüksekliktedir. Ofset baskı düz baskı tekniğinin endüstriyel amaçlı uygulamasıdır. Günümüzde en yağın kullanılan baskı tekniğidir. Ofset baskı, Senefelder tarafından geliştirilen bir baskı tekniği olan litografi baskı sisteminde olduğu gibi suyun ve yağın birbirini itmesi prensibi ile baskı gerçekleştirilir. Ofset baskıda hazırlanan montajlar, fotografik yöntemlerle alüminyum tabakaya (kalıp) aktarılır. Özel developman kimyasalları ile temizlenen plaka üzerinde, iş olan yerlerde yağlı bir zemin oluşur. Temas eden kalıpta sadece iş olan (kuru) yerler yağlı bazlı mürekkebi kabul eder. Kalıptaki görüntü kauçuk merdanesine, daha sonra da kâğıda aktarılır (Mazlum, 2006;124). Sanayi devrimi sonrası, endüstri alanında ilerlemeler, özellikle 20. yüzyılda baskı tekniklerini ve özgün baskı sanatçıları da etkilemiştir. Yeni teknik buluşlar ve yöntemler, baskı alanında gelişmelere olanak sağlamıştır. Bunların başında ofset ve serigrafi gelir. Serigrafi ile ofset tekniklerini birbiriyle karıştırmamak gerekir. Ofset baskının atası litografidir. Ofset baskı litografinin matbaalarda fotomekanik yollar yardımıyla kullanılmasıdır. Serigrafi ise başlangıcı eski Mısır'a kadar inen ve Çin vazolarındaki süslerin yapımında kullanılan şablon tekniğine dayalıdır. Litografide kalıp için çinko veya taş kullanılır. Serigrafide ise çerçeveye gerilmiş özel bir dokuma kullanılır. Bundan dolayı da alınan neticeler çok farklıdır (Bacaksız, 2009;12).

Baskiresim, afiş tasarımı illüstrasyonun çoğaltılabilirliğini artırarak bu görsellerin daha geniş bir etki alanına yayılmasına katkıda bulunmuştur. Özellikle Toulouse-Lautrec'in litografi tekniğiyle ürettiği afişler, sanatsal anlatımı ve görsel iletişimi bir araya getirerek, baskiresim ve illüstrasyonun afiş tasarımıdaki teknik ve estetik bütünlüğünü ortaya koymuştur. Bu bağlamda, baskiresim ve illüstrasyon, afişin hem sanatsal hem de teknik altyapısını oluşturan iki temel bileşen olarak değerlendirilmektedir. Baskiresim, afiş tasarımı illüstrasyonun çoğaltılabilirliğini artırarak bu görsellerin daha etkili bir şekilde kullanılmasına katkıda bulunmuştur. Aşağıda verilen örnekler, litografi, serigrafi ve ofset baskı teknikleri ile yapılmıştır. Jules Chéret ve Henri de Toulouse-Lautrec gibi sanatçılar, litografi tekniğini kullanarak sanat ve eğlence dünyasına dair afişler üretmiş, bu eserler hem kültürel hem de estetik açıdan değer kazanmıştır (Bartrum, 2002).

Görsel 8. Henri de Toulouse Lautrec, “Aristide Bruant Aristide Bruant”, 1892. Litografi 25x35. (Aristide Bruant, at His Cabaret, t.y.).

Kitap, bilginin taşınması ve yayılması açısından tarih boyunca en önemli araçlardan biri olmuş, bu süreçte illüstrasyon ve baskı resimle yakın bir ilişki içinde gelişmiştir. 15. yüzyılda matbaanın icadıyla birlikte, ahşap baskı ve gravür teknikleri kitap illüstrasyonlarının yaygınlaşmasını sağlamış, bu teknikler metinsel içeriği görsel unsurlarla destekleyerek bilgi aktarımını daha etkili hale getirmiştir. Özellikle Albrecht Dürer’in ahşap baskı tekniğiyle ürettiği illüstrasyonlar, dini ve bilimsel metinler için görsel referanslar sağlayarak kitap içeriğinin anlaşılmasını kolaylaştırmıştır (Bartrum, 2002).

19. yüzyılda, Edmund Evans’ın renkli ahşap baskı tekniğini geliştirmesiyle, çocuk kitaplarında illüstrasyonların eğitici ve estetik işlevi daha da belirgin hale gelmiştir (Duncan, 1992). Kitap illüstrasyonlarında baskı resim tekniklerinin kullanımı, bilginin yalnızca yazılı metinlerle değil, görsel öğelerle de desteklenmesini sağlayarak anlatım dilini zenginleştirmiştir. Bu süreç, bilginin görselleştirilmesini metinle bütünleştiren bir anlatım biçimi ortaya çıkararak, kitapların pedagojik ve sanatsal değerini artırmıştır.

Görsel 9. Kitap iç sayfada illüstrasyon. (Gürkan, 2022)

Dergi ve gazeteler, bilginin görselleştirilmesi sürecinde hem estetik hem de işlevsel açıdan önemli bir rol üstlenmiştir. 18. ve 19. yüzyıllarda baskı resim tekniklerinin gelişimi, bu yayınlarda illüstrasyon kullanımını yaygınlaştırarak, metinlerin görsel unsurlarla desteklenmesini sağlamıştır. Özellikle fotoğrafın yaygınlaşmasından önce, illüstrasyonlar haber ve makalelerin anlatım gücünü artıran en temel görselleştirme aracı olmuştur. Gravür ve çelik baskı teknikleriyle üretilen illüstrasyonlar, toplumsal ve politik olayların geniş kitleler tarafından daha kolay anlaşılmasına katkıda bulunmuştur (Twyman, 1998).

Sanatçılar, illüstrasyonları yalnızca haber destekleyici unsurlar olarak değil, aynı zamanda toplumsal eleştirinin bir aracı olarak da kullanmıştır. Örneğin, Charles Dana Gibson'un çizimleri, dönemin sosyal ve politik olaylarını belgeleyerek basılı medyada illüstrasyonun etkisini artırmıştır (Reed, 1976). 19. yüzyılda litografi ve serigrafi tekniklerinin gelişmesi, reklam ve moda illüstrasyonlarının da dergi ve gazetelerde kendine geniş bir yer bulmasını sağlamıştır. Bu bağlamda, baskıresim ve illüstrasyon, dergi ve gazetelerde bilginin hem görsel hem de metinsel düzlemde daha etkili bir biçimde sunulmasına olanak tanımış ve haberlerin, reklamların ve kültürel içeriklerin daha geniş bir kesime ulaşmasında önemli bir araç olmuştur.

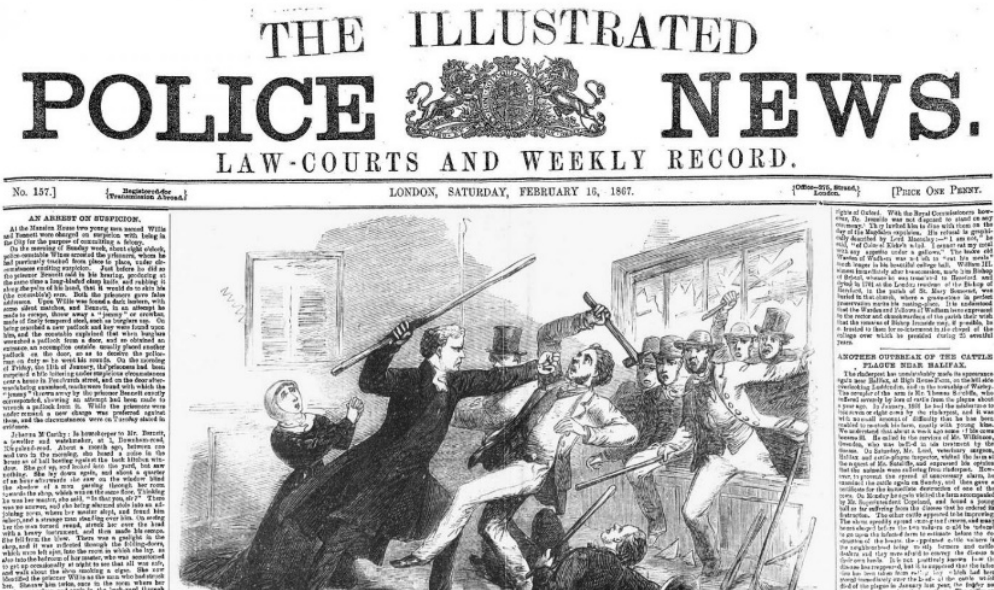
Görsel 10. Dergi Kapak İllüstrasyonu. (Gaia Dergi, 2016).

Baskı resim teknikleri, dergi ve gazetelerdeki görsel içeriğin üretiminde belirleyici bir rol oynamıştır. Ahşap baskı, gravür, taş baskı ve foto-mekanik baskı yöntemleri, basılı medyanın görsel kapasitesini genişleterek metinsel içeriği destekleyen önemli araçlar haline gelmiştir. Özellikle 19. yüzyılın ikinci yarısında taş baskı tekniği, hızlı ve maliyet

açısından erişilebilir bir yöntem sunarak, gazetelerin ve dergilerin renkli ve detaylı görsellerle okuyuculara ulaşmasını sağlamıştır (Twyman, 1998).

Bu dönemde illüstrasyon, bilimsel keşiflerden politik karikatürlere kadar geniş bir yelpazede bilgi aktarımını desteklemiş, haberlerin ve kültürel içeriklerin görsel olarak sunulmasını kolaylaştırmıştır. Örneğin, doğa tarihi ve coğrafya gibi alanlarda yapılan illüstrasyonlar, karmaşık bilgileri anlaşılır hale getirirken; siyasi ve toplumsal konulardaki karikatürler, eleştirel söylemi güçlendiren görsel bir araç olarak işlev görmüştür (Boime, 1990).

Basılı medyada illüstrasyon, yalnızca dekoratif bir unsur olarak değil, aynı zamanda bir iletişim ve eleştiri aracı olarak kullanılmıştır. Fransa'da *La Caricature* ve *Le Charivari* gazetelerinde Charles Philipon'un illüstrasyonları, siyasi hicivde öncü bir rol oynamış; benzer şekilde, İngiltere'de *Punch* dergisi, toplumsal olayları ve politik gelişmeleri karikatürlerle okuyuculara aktarmıştır. Bu tür yayınlar, illüstrasyonun gazetecilikte yalnızca bilgilendirici değil, aynı zamanda toplumsal eleştiriye yönlendiren bir araç olduğunu göstermiştir.

Görsel 11. Gazete İllüstrasyonu Front page of *The Illustrated Police News* from February 16, 1867. (History of Periodical Illustration, t.y.).

Görsel 12. Gazete İllüstrasyonu, Juan Gris, “Yeni Yıl Hediyesi, 1910. (Five graphics that changed the history of illustrated newspapers, 2023).

Baskı resim ve illüstrasyon, basılı medyanın geniş halk kitlelerine ulaşmasını sağlayarak, bilginin demokratikleşmesine katkıda bulunmuştur. Okuryazarlık oranlarının düşük olduğu toplumlarda dahi, illüstrasyonlar bilgiye erişimi mümkün kılmış; örneğin, *Harper's Weekly* gibi Amerikan yayınları, I. Dünya Savaşı dönemi haberlerini görsellerle destekleyerek olayları okuyuculara detaylı ve etkili bir şekilde aktarmıştır (Stephens, 1988).

Baskı resim ve illüstrasyon, tarih boyunca bilginin görselleştirilmesi sürecinde estetik ve işlevsellik arasındaki dengeyi sağlayarak, bilgiyi sistematik bir çerçevede organize eden ve geniş kitlelere ulaştıran iki temel araç olmuştur. Matbaanın icadıyla birlikte baskı tekniklerinin gelişimi, illüstrasyonun çoğaltılabilirliğini artırarak bilim, eğitim ve basın gibi farklı alanlarda görsel bilginin erişimini hızlandırmış; böylece, bu iki disiplin sanatsal üretimden pedagojik ve enformatik işlevlere kadar geniş bir etki alanına sahip olmuştur.

5. SONUÇ

Bu çalışma, bilginin görselleştirilmesinde illüstrasyon ve baskıresmin üstlendiği işlevleri tarihsel, teknik ve enformatik boyutlarıyla inceleyerek, bu iki disiplinin birbirini tamamlayan yapısını ortaya koymuştur. Araştırma bulguları doğrultusunda, illüstrasyonun bilginin kavramsal olarak organize edilmesini ve sistematik bir çerçevede görselleştirilmesini sağlayan enformatik bir araç olarak işlev gördüğü; baskıresmin ise bu görsel bilginin çoğaltılmasını ve daha geniş kitlelere ulaştırılmasını mümkün kılan teknik bir taşıyıcı olduğu açık biçimde ortaya konmuştur. Matbaanın icadıyla hız kazanan baskı teknikleri, illüstrasyonun sanatsal bir üretim biçimi olmanın ötesine geçerek, bilginin

standardizasyonu ve yayılımı açısından stratejik bir araç haline gelmesini sağlamıştır. Özellikle Rönesans'tan itibaren bilimsel illüstrasyonların yaygınlaşması, görsel bilginin eğitim, bilim ve kültürel üretimdeki önemini artırmış; gravür, taş baskı ve litografi gibi tekniklerin gelişimiyle bu bilginin dolaşımı hızlanarak bilginin demokratikleşmesine katkı sunmuştur. Bu süreçte, kitap, gazete ve dergi gibi araçlarda kullanılan illüstrasyonlar, sadece açıklayıcı görseller değil, aynı zamanda kamusal söylemi şekillendiren araçlar olarak da önemli roller üstlenmiştir.

19. ve 20. yüzyıllarda illüstrasyonun gazetecilik, reklamcılık ve eğitim alanlarında yaygınlık kazanması, doğrudan baskı teknolojilerindeki gelişmelerle ilişkilidir. Özellikle basılı medyada kullanılan illüstrasyonlar, yalnızca haber ve içerik destekleyici unsurlar olarak değil; aynı zamanda toplumsal eleştiri ve yönlendirme gücüne sahip görsel anlatı biçimleri olarak işlev kazanmıştır. Günümüzde ise baskıresim ve illüstrasyon, dijitalleşmenin etkisiyle yeni bir evreye girmiş; geleneksel teknikler dijital medya ortamlarıyla birleşerek bilginin daha hızlı aktarılmasına, görsel anlatım olanaklarının çeşitlenmesine ve erişilebilirliğin artmasına katkı sağlamıştır. Dijital illüstrasyon teknikleri, infografik ve veri görselleştirme uygulamaları ile entegre biçimde kullanılarak çağdaş bilgi üretiminde merkezi araçlara dönüşmüştür. Aynı zamanda baskıresmin dijital ortamlarda yeniden üretilebilmesi, görsel bilginin hem fiziksel hem de dijital mecralarda dolaşıma girmesini mümkün kılmakta; bu da baskıresmin geleneksel tanımını genişleten çok yönlü bir yapının oluşmasını beraberinde getirmektedir.

Bu bağlamda, çalışmanın doğrudan yeni bir görsel eser üretmemesine rağmen, illüstrasyon ve baskıresmin bilgi görselleştirme süreçlerindeki işlevlerini tarihsel süreklilik ve dijital dönüşüm bağlamında birlikte ele alması, alana yönelik özgün ve bütüncül bir kuramsal çerçeve sunmaktadır. Sunulan değerlendirmeler, hem mevcut görsel iletişim biçimlerinin eleştirel çözümlemesine olanak tanımakta hem de ileride yapılacak uygulamalı araştırmalar ve sanat üretimleri için teorik bir zemin oluşturmaktadır. Sonuç olarak, illüstrasyon ve baskıresmin yalnızca estetik bir üretim alanı değil, aynı zamanda bilginin düzenlenmesi, çoğaltılması ve dolaşıma sokulmasında kilit bir rol üstlendiği yeniden teyit edilmiştir. Bu çerçevede yapılacak yeni çalışmalar, dijital çağın görsel iletişim olanaklarını daha derinlemesine kavrayabilmek ve bu alanlardaki yaratıcı potansiyeli geliştirebilmek adına önemli katkılar sağlayacaktır.

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI BEYANI

Her iki yazarın da çalışmadaki katkı oranları eşittir. (%50-%50).

ÇIKAR ÇATIŞMASI BEYANI

Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKLAR

- Aristide Bruant, at His Cabaret, (t.y.). The Met, The Collection, Drawing and Printing. 04.12.2024 tarihinde <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/333995> adresinden erişilmiştir.
- Ateş, S. K. (2015). Baskıresim’de Çağdaş Uygulamalar Üzerine Bir Araştırma, Gazi Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi, 2. Uluslararası sanat sempozyumu, ISBN: 9786059351072, Ankara.
- Bacaksız, E. (2009). Özgün baskı tekniklerinin incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi.
- Bartrum, G. (2002). Albrecht Dürer and his legacy: The graphic work of a Renaissance artist. British Museum Press.
- Boime, A. (1990). Art in an age of revolution, 1750-1800. University of Chicago Press.
- Cairo, A. (2016). The truthful art: Data, charts, and maps for communication. New Riders.
- De humani corporis fabrica, (t.y.). De humani corporis fabrica, 1555 (Of the Structure of the Human Body). Andreas Vesalius Flemish John of Calcar (John Stephen Calcar) Netherlandish Publisher Johann Oporinus Swiss, The Met Collection. 11.12.2024 tarihinde <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/358129> adresinden erişilmiştir.
- Duncan, J. (1992). The art of children’s picture books: A selective reference guide. Garland Publishing.
- Eaves, M. (1996). William Blake’s Theory of Art. Princeton University Press.
- Eisenstein, E. L. (1980). The printing press as an agent of change: Communications and cultural transformations in early-modern Europe (Vol. 1 & 2). Cambridge University Press.
- Eisenstein, E. L. (1980). The printing press as an agent of change: Communications and cultural transformations in early-modern Europe. Cambridge University Press.
- Esmer, H. (2014). Baskıresimde Deneysel Arayışlar, The Artin Society, Sapienza University of Roma, Yayınlanmış Bildiri.
- Eski Mısır’da Papirüsler, (t.y.). Tarihpedia. 21.12.2024 tarihinde https://www.tarihpedia.com/misir_genel_papirusler/ adresinden erişilmiştir.

- Ford, B. (1992). Images of science: A history of scientific illustration. Oxford University Press.
- File: Michelin Poster, (t.y.). O' Galop, Wikipedia. 20.03.2025 tarihinde https://en.wikipedia.org/wiki/File:Michelin_Poster_1898.jpg adresinden erişilmiştir.
- Five graphics that changed the history of illustrated newspapers. (2023). It's Nice That, Inspiring Creativity. 26.12.2024 tarihinde <https://www.itsnicethat.com/news/taschen-history-of-press-graphics-1819-1921-publication-180523> adresinden erişilmiştir.
- Gaia Dergi, (2016). Theolonius, Onedio. 21.12.2024 tarihinde, <https://onedio.com/haber/son-yillarda-dergi-cennetine-donen-ulkemizde-her-telden-calan-15-populer-dergi-676631> adresinden erişilmiştir.
- Gürkan, E. S. (2022). Fransız Devrimi, Teras Kitap.
- Grafton, A. (1995). New worlds, ancient texts: The power of tradition and the shock of discovery. Harvard University Press.
- History of Periodical Illustration, (t.y.). Nineteenth-Century Newspaper Analytics, NC State University. 26.12.2024 tarihinde <https://ncna.dh.chass.ncsu.edu/imageanalytics/history.php> adresinden erişilmiştir.
- Ivins, W. M. (1953). Prints and visual communication. Harvard University Press.
- Kemp, M. (2000). Visualizations: The nature book of art and science. University of California Press.
- Kemp, M. (2010). Leonardo da Vinci: The marvellous works of nature and man. Oxford University Press.
- Kress, G., & Van Leeuwen, T. (2006). Reading images: The grammar of visual design (2nded.). Routledge
- Lankow, Jason, vd., (2012). Infographics: the power of visual storytelling. Hoboken, John Wiley & Sons, Inc., London.
- Lester, P. M. (2013). Visual communication: Images with messages (6th ed.). Wadsworth, Cengage Learning.
- Mazlum, F. S. (2006). Masaüstü yayıncılık tasarım ve basım teknolojisine giriş. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Mitchell, W. J. T. (1978). Blake's Composite Art: A Study of the Illuminated Poetry. Princeton University Press.

- Panofsky, E. (1955). Renaissance and renaissances in Western art. Harper & Row.
- Paret, J. (2000). The poster: Art, advertising, design, and collecting, 1860s–1900s. Harry N. Abrams.
- Reed, W. (1976). The illustrator in America, 1880–1980. Society of Illustrators.
- Scene religiose usate in Salus Anime, (t.y.). Albrecht Dürer, Meistredrucke. 01.12.2024 tarihinde <https://www.meisterdrucke.it/stampe-d-arte/Albrecht-D%C3%BCrer/1201487/Scene-religiose-usate-in-Salus-Anime.html> adresinden erişilebilir.
- Stephens, M. (1988). A history of news. Viking Penguin.
- Tepecik, A. (2002). Grafik Sanatlar, Ankara: Detay & Sistem Ofset.
- The Project Gutenberg eBook of Songs of Innocence and of Experience, (2021). Songs Of Innocence And Of Experience, Gutenberg. 07.12.2024 tarihinde <https://gutenberg.org/files/1934/1934-h/1934-h.htm> adresinden erişilmiştir.
- The Vitruvian Man, (t.y.). The Vitruvian Man - by Leonardo da Vinci. 11.12.2024 tarihinde <https://www.leonardodavinci.net/the-vitruvian-man.jsp> adresinden erişilmiştir.
- Tufte, E. R. (1990). Envisioning information. Cheshire, CT: Graphics Press.
- Twyman, M. (1998). Printing 1770–1970: An illustrated history of its development and uses in England. British Library.
- Viscomi, J. (1993). Blake and the Idea of the Book. Princeton University Press.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2022). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (12. baskı). Seçkin Yayıncılık.